

Dönüş Hakkı

1997/31 sayılı bu karar, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Azınlıkların Korunması ve Ayrımcılığın Engellenmesi Alt-Komisyonu tarafından 28 Ağustos 1997 günü alınmıştır.

Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 12. maddesi 4. paragrafında belirtilen bir kişinin kendi ülkesine giriş hakkının keyfi şekilde engellenmemesi ve *İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi*'nin 13. maddesi 2. paragrafı ve *Her Türü Irk Ayrımcılığının Tasfiyesine İlişkin Uluslararası Sözleşme*'nin 5 (d) (ii) maddesinde belirtildiği şekilde herkesin kendi yurduna dönüş hakkını tekrar onaylayarak,

Mültecilerin ve ülke içinde yerlerinden edilen kişilerin, güvenlik içinde ve onurlu bir şekilde, kendi ülkelerine veya ülkeleri içinde daha önce yaşadıkları veya istedikleri yere gönüllü olarak dönme hakkını onaylayan ve dönüş hakkı dahil dolaşım özgürlüğü sorununun incelenmesine devam edilmesini kararlaştıran 23 Ağustos 1996 tarih ve 1996/9 sayılı kararını hatırlatarak,

Kendi yurduna veya daha önce yaşadığı bölgeye dönüş hakkının uygulanması ve yaygınlaşmasının, mültecilerin ve ülke içinde yerlerinden edilen kişilerin acaclarının engellenmesi ve sorunlarının çözümü için en önemli araçlardan biri olduğu gerçeğini göz önüne alarak,

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 15. maddesi, 2. paragrafında yasaklanan kişilerin vatandaşlıktan keyfi olarak çıkarılmasının temel ve vazgeçilmez insan haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği ve anayurda dönüş hakkının önünde bir engel teşkil ettiği bilinciyle,

Vatandaşsızlığın Azaltılması Sözleşmesi'ni hatırlatarak,

Vazgeçilmez bir insan hakkı olarak her insanın vatandaşlık hakkının önemini onaylayan, ırki, ulusal, etnik veya dini temelde vatandaşlık hakkının keyfi bir şekilde engellenmesinin insan hakları ve temel özgürlüklerin çiğnenmesi anlamına geldiğini vurgulayarak, Bütün devletlerden, ırk, renk veya ulus veya etnik kökeni nedeniyle kişilere veya gruplara karşı ayrımcılığa yol açacak yasalar çıkarmamaları ve bu doğrultudaki mevcut yasaları iptal etmelerini isteyen İnsan Hakları Komisyonu'nun *İnsan Hakları ve Vatandaşlık Hakkının Keyfi Olarak Engellenmesi* başlıklı 11 Nisan 1997 tarih ve 1997/36 sayılı kararının farkında olarak,

Dünyanın çeşitli yerlerindeki çok sayıdaki mültecinin kötü durumunun, dönüş hakkının ve vatandaşlık hakkının ciddi bir şekilde ihlal edildiği ve vatandaşsızlık olgusunun ciddi şekilde artmakta olduğunun göstergesi olmasından kaygı duyarak,

1. Mültecilerin ve ülke içinde yerlerinden edilen kişilerin, güvenlik içinde ve onurlu bir şekilde, kendi ülkelerine veya ülkeleri içinde daha önce yaşadıkları veya istedikleri yere gönüllü olarak dönüş hakkını tanıır;
2. İnsanların yurtlarına veya daha önce yaşadıkları bölgelere gönüllü olarak dönme hakkının, mültecilerin ve ülke içinde yerlerinden edilen kişilerin sorunlarının uzun-dönemli çözümü için temel önemde olduğunu vurgular;
3. Vatandaşlık hakkının herkesin temel ve vazgeçilmez hakkı olduğunu onaylar;

4. Özellikle irki, ulusal, etnik ve dini temelde vatandaşlık hakkının keyfi şekilde engellenmesinin, insan haklarının ve temel özgürlüklerin çiğnenmesi anlamına geldiği ve insanların yurtlarına dönme haklarının kullanılmasına engel teşkil ettiğini vurgular;
 5. Tüm devletlerden dönüş hakkına ve vatandaşlık hakkına saygı duymalarını ve desteklemelerini ister;
 6. Özellikle mültecilerin terk ettiği ve yerleştiği ülke hükümetlerinden, birbirleriyle görüşmelerini, görüşmelerin henüz başarı ile tamamlanmadığı durumlarda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin veya Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin veya tarafsız üçüncü şahısların arabuluculuğuna başvurmalarını, bu görüşmelerin olumlu bir şekilde sonuçlandırılmasını sağlamak üzere Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve mülteci temsilcilerinin görüşmelere katılımının sağlanmasını, mültecilerin ülkelerine gönüllü olarak bir an önce dönmelerini sağlayacak koşulların oluşturulmasını, gerekli durumlarda uluslararası hukuk normlarına uygun olarak uluslararası gözetim altında mültecilerin dönüş hakkının belirlenmesi için uygun mekanizmaların oluşturulmasını ister;
 7. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nden, *Vatandaşsızlığın Azaltılması Sözleşmesi* uyarınca, mültecilerin vatandaşsız kalmamasını temin edecek bütün gerekli tedbirleri almasını talep eder;
 8. Bütün hükümetlere, İnsan Hakları Merkezi'nin teknik yardımı ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ofisinin danışmanlığı ile, mevcut vatandaşlık yasalarını, *Vatandaşsızlığın Azaltılması Sözleşmesi* ve uluslararası insan hakları yasaları ile uyumlu hale getirmeleri için çağrıda bulunur;
 9. Bu konunun 50. oturumda tekrar ele alınmasını kararlaştırır.
- Oylama yapılmadan kabul edilmiştir.